

A TENGERPART

Társadalmi, közgazdasági és tengerészeti napilap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Riva Szápáry, Adria-palota.
Telefon 224. szám.

Előfizetési ár:
Egész évre 24 kor. Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy óra 2 kor.
Egyes szám ára 8 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 30 fillér.

Világ folyása.

Fiume, szept. 28.

A keletázsiai harcstéren a hadviselő felek nagyban készülődnek a téli hadjáratra. A Hun folyó partján az oroszok erős védőműveket építenek, úgy látszik tehát, hogy Mukden-nél meg akarják vetni a lábukat. Erre mutat az a hír is, hogy a Tienling felé való visszavonulást abban hagyták. Az orosz hadseregben egyébként roppantul meglazult a fegyelem. Tokiói táviratok jelentik, hogy az oroszoknak Liaojangból való elvonulása után a főhadiszálláson felhalmozott okmányok a japánok kezére jutottak s ezekből hihetetlen dolgok derültek ki. A temérdek hadiparancsból kitűnik, hogy az orosz hadseregben megszűnt minden rend és a fegyelem szinte teljesen felbomlott. A fővezér sok tisztet megfosztott rangjától, mert kijelölt helyüket elhagyták, vagy mert kém szemlére küldetvén, nem jelentették idejekorán az ellenség közeledését. A lefokozások legnagyobb része részegeskedés és a feljebbvalók ócsárlása miatt történt, de gyakoriak voltak olyan esetek is, hogy a tisztek könnyelműen az ellenség prédájára hagyták a löszereket, ütközet alatt nem törődtek az ágyuk fedezetével és főlegesen pocskolták az ágyuk muni-czióját. A lefokozott tisztek közt sok ezredes is volt. A napiparancsból kitűnik továbbá, hogy Alexejev szitkokkal és szigorú büntetésekkel akarta elriasztani az altiszteket a kinaik vagyonának rombolásától, a kínai nőkön való

kegyetlenkedésektől, amelyek miatt a kínai hatóságok egyre panaszkodtak, de a tetteseket sohasem sikerült kézrekeríteni. Ezek az állapotok élénk ellentétben vannak a japán csapatok közt uralkodó józansággal. fegyelemmel és törvénytisztelettel, amely bámulatot keltő. — Szenczácziós hír érkezik *Konstantinápolyból*. Az ottani angol nagykövetség ugyanis azt az értesítést kapta, hogy a fekete-tengeri orosz hajóhad *Szebasztopolból* tényleg idején ismeretlen helyre indult. A nagykövetség azonnal közölte ezt a portával. A szultán tegnap titokban rendkívüli minisztertanácsot hívott össze a palotába, hogy a váratlan és feltűnést keltő dologról tanácskozzanak. A minisztertanács nyomában távirati utasítást küldött Törökország minden fekete-tengeri kikötőjébe, hogy ha az orosz hajóhadat bárhol észrevennék, azonnal tudassák ezt a portával. Az orosz hajóhad különös eljárása annál nagyobb meglepetést kelt, mert Oroszország és Törökország között nem forog fönn ez idő szerint semmiféle komolyabb differencia. A fekete-tengeri orosz hajóhad a következő hajókból áll: 8 páncélos csatahajó, 3 első osztályú czirkálóhajó, 3 torpedóczirkáló, 6 ágyunaszád, 10 torpedóromboló és 27 torpedónaszád. Épülőben van: két 12000 tonnás csatahajó, 2 első osztályú czirkálóhajó és 3 torpedóromboló. Ezenfölül az orosz kormány megvásárolta a napokban az orosz gőzhajó-társaságtól a *Jupiter*, *Merkur* és *Meteor* gőzhajókat, állítólag szénszállításra.

Németországban, úgy látszik, fölszínre kerül megint a lippei trónöröklés kérdése. Már *Ernő* lippe-biesterfeldi gróf is, aki a napokban hunyt el, csak hosszas tárgyalások és számos akadály után juthatott a kormányra. 1895. december 8-án ugyanis *Valdemár*, Lippe fejedelme, örökös nélkül halt el; egyetlen élő testvére, *Sándor* elmebeteg volt. *Valdemár* fejedelem örököséül *Adolf* schauburg-lippe herceget, a német császár sógorát jelölte, de a képviselőház nem ismerte el ennek a rendelkezésnek a jogosultságát. Csak hosszas tárgyalások után ismerték el végül *Adolf* herceget kormányzóknak. *Ernő* gróf öröklési joga ellen a schauburgi ág emelt kifogásokat, mert a lippe-biesterfeldi ág rangjának nem megfelelő házasságot kötött. Végül a szövetségtanács kiküldött hat tagja *Albert* szász király elnöklése alatt *Ernő* grótot öröklési joggal ruházta fel. A Schauburg-ág minden tiltakozását arra nézve, hogy *Ernő* gróf fiai nem egyenrangúak, visszautasították és a képviselőház elhatározta, hogy *Ernő* gróf halála után annak fia vegye át a régensséget. *Lipót* biesterfeldi gróf már át is vette a lippei fejedelemség régensségét. Berlinből érkezett jelentés szerint azonban valószínű, hogy a schauburgi ág újra föl fogja vetni a trónöröklés kérdését és a szövetségtanács döntését fogja provokálni. A szövetségtanács, amely az összes német fejedelmeket és kormányokat képviseli, annál kevésbé térhet ki a dolog elől, mert az *oldenburgi trónöröklés*

„A TENGERPART” TÁRCZÁJA.

Legendák a török katonaságról.

Irta: *Borsilaos*.

Törökországban csakis a mohamedánok teljesítenek katonai szolgálatot, a más vallásfelekezeti lakosság hadiadót fizet. Ily módon szinte várja az ember, hogy erről a teljesen mohamedán katonaságról is halljon valami keleties, exotikus dolgokat. De a beavatottak rázák a fejeket. Nem, az Ottomán birodalom katonai szervezete egész modern, kiképzése, fegyverzete, ruházata európaias. Minden mozlím szolgál először a nizámban (álló hadsereg) 3 évet, tartalékban 6 évet, azután a redif-ben (honvédség) hetet és végre a mustafiz-ban (népfölkelés) kettőt. Áll pedig Európában a padisah parancsa alatt 9 nizámhadosztály, 15 $\frac{1}{2}$ redifhadosztály, 109 lovasszászad, 164 ütég. A 24 $\frac{1}{2}$ rendes hadosztályhoz mozgósítás esetén még 15 $\frac{1}{2}$ ilavészázalaj csatlakozik, úgy hogy háboru esetén ütközetbe vihető 408.000 főnyi löfegyver, 10.000 lovas és 984 ágyú.

Igen no, hiszen impozáns ez a modern rendszeres katonaság, — így nézve. De hiszen tetszik tudni, a nagy emberek körül csak addig lebeg a nimbus, míg pongyolában nem láttuk a nagy férfit. És én láttam pongyolában ezt az impozáns katonaságot; láttam a gyalogosokat mezitláb, piszkos, fakó, kopott, rongyos és össze-vissza foltozott barna szőrdaróc munda-
durjukban járkálni, láttam a huszárokat bocs-

korosan megülni nagy csontos lovaikat, csak úgy szörén ülve, toldozott madzag-kötőfekkel a kezükben, láttam fényes tisztjeiket, kiknél fényesebben van kicsipve egy magyar bakakáplár vasárnapi s láttam sok mindenféle egyéb pongyolást és intim dolgot, mikről majd egyet-mást elregélek. Regéltek sok mindenfélét nekem is Plevljén, amiknek ugyan kilencztizede költött dolog, de ha nem is hiszem el magam sem, azokat a regéket is tovább adom. Amit láttam, azt azon hűen adom elő, ahogy magam tapasztaltam; amiket pedig csak másoktól hallottam, úgy mondom el, ahogy nekem mondták, — száradjon az ő lelkükön, ha nem igaz.

Sokat jártunk le a városba, benéztünk egy párszor a török kaszányába is. Ami legelőször szemünkbe ötlött, az egy irtózatot kutyavásár volt. Amint az idegent megpillantották vagy megszimatolták, egyszerre előbujtak minden oldalról, oly hirtelenül, mintha a földből termettek volna. Egyetlenegy jóra való állat sem volt köztük, csupa korcs, lesóványodott, gazdátlan, szemétn és hulladékra élő piszkos és utálatos csorda; nem támadtak meg a rendes ebek szokása szerint ugrálva, ugatva, hanem néhány lépésnyire körbe ültek körénk s magasra feltartott nyakkal bántó hangon üvöltöttek, vonítottak, míg végre néhány török közkatona szétverte őket. Erre azután beljebb mehettünk s néhány török tiszt kalauzolása mellett bejutottunk egy szűkebb udvarra, hogy ott megtekintsük az őrségelosztást (Wachabtheilung.) Parádéval történik az a törököknél is, sőt még sokkal parádésabb formában, mint a mi ezredünkénél; a törökök valóságos »Wachpara-

de»-et csinálnak. Felvonulnak a legények trombitaszó mellett (dobos a török katonaságban nincs) s fősorakozva éppen betöltik az udvar egyik felét; a másik felében áll a katonazene, — úgy bizony, mert nekik is van katonabandájuk! A felosztás a mienkehez hasonló formák között megy véghez; mikor azután készen van minden, háromszor égnek emeli karját a legénység és háromszor kiáltja: »Csokjasa padisah!« (Eljen a szultán!) S e meghatóan impozáns jelenet után működni kezd a banda. Mind csupa közlegény, még a karmester is, sarzsi egy sincs köztük. A karmester legelől áll, ő egyuttal a klárinétos; magasra emeli hangszerét s mondja: »Marsch!« (Ezt tán a mienkétől tanulhatta.) Azután rákezd valami melódiára, a többi 20—25 hangász figyel egy kicsit s azután, amint ráismernek a nótájára, ők is belevágnak, mint kíséret, ki vastagon, ki vékonyan s fujják olyan érzéssel, amint csak telik tőlük. Nohát érzésük, az nagy lehet, de hallásuk igen csekély, zenei érzékük megéppenséggel semmi. Persze, hogy azután a muzsikájuk fölér egy jóra való macskazenével. Pedig, mint a mi tisztjeink biztosították, ez a plevljei törökbanda valóságos parádés muzsika, melyet éppen a reprezentálás céljából helyeztek Plevljére. Nohát én nem hiszem, mert nem lehetem el, hogy még rosszabb banda is existálna. Hanem inkább a szomszéd iránti kiméletből azt hiszem, hogy az Ottomán birodalom leggyatrább katonazenekarát hallottam.

Megnéztük egy-néhányszor a legénység déli menázsiját is. Ott ülnek az udvaron törökösen maguk alá rakott lábakkal négyen egy nagy

kérdésében is kérték már a döntését. Egyébként nemrég az elhunyt régens-gróf is kijelentette, hogy mind ő, mind pedig háza kész az öröklés jogának kérdését pártatlan bíróság elé terjeszteni.

— **Az új torpedóhajók.** A Reuter-ügynökség Londonból azt a hírt bocsátotta világgá, hogy az osztrák-magyar haditengerészet részére a *Yarrow és Tarsa* cégnél hat torpedórombolót és huszonnégy torpedónaszádot rendeltek meg. Már a minap közöltük, hogy csakugyan megrendeltek Angliában egy torpedónaszádot és egy torpedórombolót, mintául az építendő 34 torpedónaszád és 11 torpedóromboló számára. Illetékes helyről nyert értesülés szerint tényleg így is áll a dolog. Yarrow-nál csak egy 390 tonnás torpedórombolót és egy 200 tonnás torpedónaszádot építettek. A két hajó körülbelül két millió koronába fog kerülni. A többi negyvenhat torpedóhajót belföldi gyárakban építik a jövő évben.

— **Városi bizottsági ülés.** A városi bizottság tegnap délben nyolcz tag jelenlétében a polgármester elnöklésével ülést tartott, melyen több határozatot hoztak.

Először is *Dardi* városi tanácsos javaslatát tették magukévá, mely azt ajánlja, hogy a közbiztonság fenntartásának munkálatainál ne fukarkodjanak a költségekkel, hanem lehetőleg esztetikus, de mégis tartós munkát végeztesenek és ennek kivételével a Rubinich-czéget bízzák meg, mely a legkedvezőbb és legmegbízhatóbb ajánlatot tette.

Elhatározták ezután, hogy a Zvir-forrás kitisztításának keresztülvitelére 2500 koronát fognak a városi tanácsnak felajánlani.

Az annyira sürgetett árucarnokok berendezése javításának kérdése is napirendre került, ebben az ügyben azonban érdemleges határozatot nem hoztak.

A szegedi kereskedők tudvalevőleg már augusztus havában elhatározták, hogy Fiumét meg fogják látogatni. A városi bizottság a kirándulók elszállásolási költségeinek fedezésére 312.50 koronát szavazott meg.

tál körül, melyben valami étel gőzölög. Mikor jóllaktak, egy pár paraért eladják a maradékot néhány ott ógyelgő szegény embernek. Ezek is megebédelnek s a várakozó koldusoknak jut, amit még ők is ott hagynak. A koldusoktól végre a kutyák veszik át a tálat, — de bizony ott a csonton is alig maradhat valami rágni való, azért is oly szájalmas kinézésűek azok a nyomorult kuvaszok.

Megkérdeztünk egyszer egy török katonát, hogy mit kapnak ők katonasorban?

— Hát bizony, — mondotta, — kellene, kapnunk egy pár para zsoldot is, de abból soh' se látunk egy vörös metallikát sem. De kapunk dohányt oly bőven, hogy el is adhatunk belőle. Azután ebédet is oly sokat, hogy abból is szerzünk valamit. No meg bevonulás alkalmával kapunk 40 darab patront, azt mikor szabadságnak, visszaváltják tőlünk majdnem másfél medsidjéért!

A tisztek javadalmazását is megtudakoltuk. Ruházkodásra évi 8 Napoleond'ort kapnak. Az élelmezés céljából nekik is in natura jár az élelem, helyette azonban a szállítótól 2 Napoleondor-t kapnak. (A szállító persze sokkal többet kap az élelemért, melyet nem is szállít). A gázsijuk (hadnagynak) havi 3 Napoleondor, e helyett azonban holmi kis czédulákat kapnak, melyet pénz gyanánt köteles mindenki elfogadni, — ezekkel a czédulákkal fizetik azután a kereskedők az adójukat.

Persze a fizetésüket ők is, mint a tisztviselők, a pasától kapják (ha egyáltalán kapják). Az ideális decentralizáció rendszere szerint ugyanis a pasa szedi be a szandzsák adóját, de fizeti is a tisztviselőket és katonákat, s egy megállapított összeget tartozik felküldeni Sztam-

A nyílt ülés napirendje ezzel kimerítettvén, a zárt ülésre tértek át, melyben megadták a fiumei illetőséget *Pavacich* Ferencz festőművésznek és több pályázat odaitelése felett döntöttek.

Előfizetési felhívás.

Szeptember hó 21-ikén előfizetést nyitottunk „A Tengerpart” czimű napilapra.

„A Tengerpart” ünnep és vasárnap kivételével naponként délután öt órakor legalább nyolcz oldalnyi terjedelemben jelenik meg.

Előfizetési árak.

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:

Egész évre	24 korona.
Fél évre	12 „
Negyedévre	6 „
Egy hónapra	2 „

Egyes szám ára 8 fillér.

Előfizetést bármely naptól kezdve fölvesz

„A Tengerpart” kiadóhivatala,
Fiume, Riva Szápáry, Adria-palota.

Abbonamento al giornale.

Ai 21 settembre abbiamo aperto un abbonamento al giornale quotidiano „A Tengerpart”.

Il giornale „A Tengerpart” escirà ogni giorno — eccettuate le domeniche ed i giorni festivi almeno in otto pagine.

Prezzi d'abbonamento.

Loco a domicilio o altrove colla posta:

Anno intiero	cor. 24.—
Semestre	„ 12.—
Trimestre	„ 6.—
Un mese	„ 2.—

Numero singolo cent. 8.

L'abbonamento si può principiare da qualunque giorno.

L'amministrazione del giornale
„A Tengerpart”

Fiume, Riva Szápáry, palazzo Adria.

bulba, de elszámolással nem tartozik, teljesen a maga szakállára gazdálkodik. Épp ezért a pasa sokkal pontosabb az adók behajtásánál, mint a teljesítendő fizetésnél. Megtörténik, hogy a tisztviselők evekig nem kapnak egy garast sem. (Szegények ilyenkor teljesen abból élnek, amit lopnak.) Megtörtént nemrég Plevljén az is, hogy a katonák: es tisztek már két és fél éve nem kaptak pénzt a pasától, mire elhatározták magukat az erélyes föllépésre. A parancsnok vezénylete alatt az összes csapatok a kaszányaudvaron megtörtötték a fegyvereket, feltűzték a szuronyokat, s mentek a pasa elé, pénzt kérték. A pasa segítségért telefonált a mi táborunkba, hol allarmot vertek, s futólépésben vezényelték az ezredet a szorongatott pasa fölmentésére. Amde az nem birta ki addig az ostromot; mire mieink odaértek, már akkor a pasa bánatosan állott a kapujában, s lemondólag intett: — Késő! — Fizettem!

Az örökös pénzzavar jellemzi a török államot. Plevljétől keletre, Prjepoljen hidat kezdték építeni vagy négy év előtt. A pillérek el is készültek szépen, de akkorára kifogyott a pénz, abbanmaradt az építés; a pillérek most is ugy meredeznek ott.

A török katonaság emberanyaga különbeütünő. Fanatikus, szívós, jó gyalogos, jó lövő, félig vadon felnőtt emberek ezek, kik minden fáradságot és nélkülözést könnyen elviselnek, s bármikor készek a biztos halálba rohanni. Láttam őket gyakorlatozni is. Egy kis trombitás-csapat hangos (és elég kellemesen melódikus és ütemes) kürtölése mellett masiroznak; dob náluk nincs. Menetelés közben hirtelen előugrik egy kis ősz, nagyszakállu tiszt, egyetlenegy kurta, egy szótágu vezényszót kiált el: s a menetelő sorból az első pillanattól zürzavaros gomoly vá-

LEGUJABB.

— Táviratok és telefon-hírek. —

Kinevezések a haditengerészet körében.

Budapest, szept. 28. A hivatalos lap mai száma közli: *Siemuszova-Pietruski* Miczisláv lovag ellentengernagyot, a pólai tengerészeti arzenál eddigi parancsnokát kinevezték hajórajparancsnokká, *Elisenaui Mauler* József lovag sorhajókapitányt, a torpedó-flottilla eddigi parancsnokát pedig a pólai tengerészeti arzenál parancsnokává. *Wallstaedt Beck* Gyula ellentengernagyot, az erősbitett hajóraj második divíziójának eddigi parancsnokát beosztották a pólai kikötői tengernagyi hivatalhoz. *Muraszombati Szápáry* Károly gróf tartalékos sorhajózáslószolgálaton kívüli viszonyba helyezték. Elrendelték továbbá a *Maria Theresia* és a *Saida* hadihajók szolgálatba állítását s az előbbinek parancsnokává *Preradovics* Dusan fregatta-kapitányt, az utóbbinak parancsnokává pedig *Baumbergi Bourguignon* Artur báró fregatta-kapitányt nevezték ki.

Személyváltozás a kuriánál.

Budapest, szept. 28. A király *Bömbes* Gyula kuriai birót kuriai tanácselnökké nevezte ki a nyugalomba vonuló *Selley* Sándor tanácselnök helyébe. A kinevezést a hivatalos lap holnapi száma fogja közzétenni.

Giolitti és Bülow találkozása.

Hamburg vor der Höhe, szept. 28. *Giolitti*, olasz miniszterelnök ideérkezett és azonnal látogatást tett *Bülow* birodalmi kancellárnál. A látogatás egészen az ebéd idejéig tartott. A birodalmi kancellár meghívta *Giolittit* ebédre.

lik, a második pillanatban már minden ember lövésre készen kifejlett harcvezetőben van. Az egész kevesebb mint egy másodperc műve. Nekem ez imponál, semmi rechts schwenken, links Front, Direction, schiessen gradaus, — oly gyorsan, amint csak lehet átmenni a menettörzéstől a harcformába: ez a jó kiképzés kritériuma. Persze, a török katonaság parádéra nem alkalmas, s ezért van az, hogy a mieink annyira lenézik őket. S mesélnek róluk mulatságos dolgokat, melyek ha nem is igazak, legalább ügyes hazugságok.

Igy például mesélik, hogy a törökök egyszer látták a mieinknél a figurákra való cél-lövést. Nini, gondolták, ez ügyes dolog, békében is begyakorolják a legénységet, ugy mint-hogyha emberekre lőnének. De honnan tudják, hogy talált a golyó? — Erre megmagyarázták nekik, hogy alul a figura mögött egy baka ül, aki jelzi a találást. No ez jó dolog, mondták, mi is megpróbáljuk. Aztán ők is kirukkoltak, leültettek a sík földre egy pár közkatonát, kik maguk előtt tartották a cél-táblát, melyre aztán a többiek puffogtak. Persze agyonlőttek egy pár szegény katonát, mire azután dühösen abbahagyták a dolgot, s többé meg se próbálták a »svába« furfangját utánozni.

Aki hiszi, annak Allah növelje nagyra a bajuszát, mert nagy az ő hite! Nem szorulnak ezek céllovésre, mégis jó lövő mind, s ha szembe kerülnének egyenlő erőben a mieinkkel, alighanem a mi vorschritsmässig kiképzett katonaságunk vallaná karát. Ilyen a török katonaság: külsőségeiben pongyola, rongyos, nevetséges, — de valójában igazi harczratermett jó katona.

A trieszti új helytartó kinevezése.

Bécs, szept. 28. *Hohenlohe* hercegnek, az új trieszti helytartónak a kinevezését október hó első napjaiban fogják az osztrák hivatalos lapban közzétenni. A kinevezésnek azért kell ily gyorsan megtörténnie, mert *Hohenlohenak*, aki a bukovinai tartománygyűlés elnöke, mostani állását még a tartománygyűlés megnyitása előtt kell utódának átengednie.

A szász király betegsége.

Dresda, szept. 28. *György* király az éjet nyugtalanul töltötte és lélegzési zavarokkal küzd.

Lotz Károly haldoklik.

Budapest, szept. 28. *Lotz* Károly festőművész a halállal vívódik. A katasztrófa minden pillanatban bekövetkezhetik.

Lujza hercegnő ügye.

Bécs, szept. 28. *Lujza* hercegnő megbizta *Stimmer* ügyvédet, hogy az udvari főmarsalli hivatalnál a hercegnő elmebeli állapotának újabb megvizsgálását kérje. Valószínű, hogy a hercegnő gondnoka és *Köburg Fülöp* herceg ügyvédje is támogatni fogják ezt a kérelmet.

Lujza hercegnő fölhatalmazta a *Newe Freie Presse* párisi levelezőjét, hogy czáfolja meg a leghatározottabban azt a híresztelést, hogy a hercegnő emlékiratokat adott át egy könyvkereskedőnek kiadás végett. A hercegnő nem irt semmiféle emlékiratot.

Páris, szept. 28. *Lujza* hercegnő a monakói fejedelemtől levelet kapott, amelyben azt írja, hogy többször küldött levelet a hercegnőnek Lindenholba, de egyetlen egy levélre sem kapott választ. A hercegnő válaszában azt írja, hogy a monakói fejedelemtől leveleit nem kapta meg. Valószínűleg elkobozták azokat, mint ahogy elkobozták másoknak hozzája intézett leveleit is.

A háboru.

Csifu, szept. 28. Port-Artur felől iszonyu ágyuzás hallatszik. A japánok szakadatlanul tolytatják az ostromot. Tegnap újabb rohamot intéztek az erődök ellen, de az oroszok nagy veszteséggel visszaverték őket.

Tokio, szept. 28. A japánok a Port-Arturból Hajcsöngig vivő vasutat kettősvágányúvá építették ki. A vasutvonalon 60 mozdony és 1000 vagon közlekedik.

Tokio, szept. 28. A Japánban ápolás alatt levő beteg katonák száma 45.000.

Pera, szept. 28. Az orosz önkéntes hajóhad *Novgorod* nevű hajója áthaladt a Boszporuson Kréta felé, ahol bevárja a további utasításokat.

London, szept. 28. Az amerikai lapok sehogysem bírják felfogni, hogy mi szükség volt arra, hogy *Gripenberg* tábornokot már most kinevezzék a tulajdonképpen még nem létező második mandzsuriai hadsereg fővezérévé? Világos jelét

látják ebben annak, hogy *Kuropatkin* folytonos oktan hátrálása miatt teljesen elvesztette a pétervári intézőkörök bizalmát és így rövidesen nyugdíjba küldik őt. Megerősíti e véleményt az a körülmény is, hogy — feltéve, mikép csakugyan fognak szervezni egy második hadsereget is, — semmi esetre sem volna szükséges a vezérlő tábornokot már hónapokkal hadserege előtt a harcztérre küldeni. Majdnem bizonyos tehát, hogy mihelyt *Gripenberg* megérkezik a harc színterére — *Kuropatkin* menesztetni fogják.

Solymosi Elek megbetegedett.

Budapest, szept. 28. *Solymosi* Elek, a Népszínház nyugalomba vonult művészt, aki csak a napokban vetette föl a zágrabi és a budapesti sajtóban azt az eszmét, hogy a magyar-horvát közeledés érdekében koronként Budapesten horvát, Zágrábban pedig magyar színelőadásokat tartsanak, — tegnap hirtelen idegroham lepte meg, amely egyik karját majdnem teljesen megbénította. *Solymosit* a Rókus-kórházban ápolják.

Egy herceg balesete.

Dresda, szept. 28. *Henrik* mecklenburg-schwerini herceget tegnap a *Schönburg-Waldenburg* herceg birtokán tartott vadászatban baleset érte. Sörétlövés találta, amely térdén és jobb kezén megsebesítette. A herceget kórházba vitték, ahol néhány nap alatt fel fog épülni.

Csatorna Bécs és Trieszt között.

Bécs, szept. 28. Itteni kormánykörökben a Csehországban legközelebb megkezdendő nagy vízimunkákkal kapcsolatban egész komolyan foglalkoznak a Bécs és Trieszt közötti víziut eszméjének mielőbbi megvalósításával. Hir szerint már legközelebb hozzálátnak az idevágó műszaki tervek kidolgozásához.

Öngyilkos szerelmesek.

Budapest, szept. 28. A nagymező-utcai Minta-szállóban tegnap este *Hajdu* István pénzügyőr megjelent egy *Budai* Erzsi nevű, feltűnően szép leánnyal és szobát bérelt a szálló első emeletén. Este 9 órától reggeli 8 óráig semmi nyugtalanító nesz nem hallatszott ki a szobából. Ekkor kijött a férfi és megkérdezte a szobaleánnytól, hogy hány óra. Majd vizsátért ismét a szobába és annak ajtaját kulccsal bezárta maga után. Néhány perc múlva két lövés hallatszott ki a szobából. A szálló népe megrémülve futott össze és egyikük rendőrért szaladt. Mikor a rendőr megérkezett, feltörték a szoba ajtaját s a leányt az ágyon, a férfit pedig az ágy előtt levő szőnyegen elterülve, halva találták. A szerelmes pár levelet hagyott hátra, amelyben megírták, hogy közös elhatározással válnak meg az élettől. A vizsgálat kiderítette, hogy a férfi, mielőtt önmagára lőtt, előbb a leányt lőtte ágyon.

Agyonvert végrehajtó.

Budapest, szept. 28. A tolnamegyei *Gelse* községben *Ganz* Rudolf végrehajtó,

aki a párbér behajtásával volt megbízva, egy *Ruderschmidt* nevű odavaló lakosnál lefoglalta az ágyneműt. *Ruderschmidt* siránkozására a falu asszonyai összeszaladtak s dorongokat és botokat ragadva, nekiestek a végrehajtónak és *agyonverték*. A gyilkos asszonyok közül néhányat letartóztattak.

Jégeső.

Barcs, szept. 28. Hetek óta tartó nagy hideg után az éjjel villámlás és dörgés közt iszonyu zivatar tört ki. *Galambtojás* nagyságu jég esett. A kár, amelyet a jégeső okozott, igen nagy.

KÜLÖNFÉLE.

— **Olvasóink figyelmébe.** Lapunk egyes példányai ezentúl mindig kaphatók az *Ivanich-féle* hírlapelárusító üzletben, *Via Riva 6. szám* és a *Corsia Deák 34. szám* alatt levő dohánytőzsdében (a Hungária-szálló és a Csizmás-féle fióküzlet között.)

— **József főherceg** nejével és leányával, *Erzsébet* főhercegnővel Tátrafüredről, ahol hosszabb időt töltöttek, ellátogatott *Késmárkra* és megtekintette a város nevezetességeit. A főhercegi család *Karlsbadba* utazott s mint onnan táviratozzák, már meg is érkeztek. — *Nyitráról* jelentik, hogy a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület breznóbányai közgyűlése feliratilag üdvözölte József főherceget abból az alkalomból, hogy husz éve védnöke az egyesületnek. *József* főherceg az üdvözlést a következő táviratban köszönte meg:

„Fogadják legbenső hálámat szives üdvözlétekért. Legőszintűbb óhajom, hogy Isten áldja meg hazafias működésüket és legyenek meggyőződve, hogy a F. M. K. E.-nek mindig híve maradok. *József főherceg* s. k.»

— **A knin-novi-i vasut terve.** A Dalmácia közgazdasági érdekeinek előmozdítására alakult egyesület által kiküldött bizottság — mint *Bécsből* jelentik — *Harrach* József gróf elnöklésével ülést tartott a knin-novi-i vasutvonal kiépítése dolgában. *Gospodnetics* dr. előadó előterjesztésében visszapillantást vetett a dalmáciai vasuti tervek 1856 óta és a knin-novi-i vasut tervének kialakulását ismertette. *Vukovics* udvari tanácsos, dalmát képviselő indítványára bizottságot küldtek ki, amelynek az a feladata, hogy emlékiratot készítsen ebben a kérdésben. A bizottság tagjai: *Gospodnetics* dr. előadó, *Vukovics* képviselő, *Tomicsics* altábornagy és *Grat* szerkesztő. A bizottság fel fogja szőlítani a miniszteriumokat, a kereskedelmi kamarákat és a dologban érdekelt közgazdasági egyesületeket, hogy küldjenek ki képviselőt a bizottság kebelébe.

— **Ondricsek hangversenye.** A filharmonikus társaság termében vasárnap, október 2-án, este nyolcz órakor tartja meg *Ondricsek* Ferencz hegedűművész már jelzett hangversenyét *Famera* J. zongoraművész közreműködésével. A mindenképpen érdekesnek ígérkező hangverseny programja a következő: 1.) Strauss R.: Ouverture, hegedűn előadja *Ondricsek*; 2.) Chopin: Ballada kis sol, zongorán *Famera*; 3.) Tartini: Trillo dell diavolo, *Ondricsek*; 4.) Liszt: 14-ik Rapsodia, *Famera*; 5 a) Arensky: Bölcsődal; b) Wois Károly: Pillangó, *Ondricsek*; 6. Paganini: Boszorkánytáncz, *Ondricsek*.

— **Magyar templomszentelés Horvátországban.** Pozsega megye egyik magyarlakta községében, *Brekinskán*, a minap avatta föl a szépen renovált református templomot és

az új paplakot Antal Gábor püspök, aki most a horvátországi református missziókat látogatja. Brekinszán, ahol a reformátusoknak már harmincz éve van templomuk, az egyház ünnepére a pozsegavármegyei községek és telepek egész magyar lakossága összegyűlt. A templomavatás után banket volt, melyen számos felköszöntő hangzott el a magyar-horvát barátságra és testvériségre.

— Hamis játékosok városunkban.

Röviden megemlékeztünk már Schwarcs Gyulának, a *Godólló* hajó önkéntesen felsapott croupier-jének elfogatásáról, ki rulett-játékával ugyancsak alaposan kifosztott egy pár jámbor utast. Most arról értesülünk, hogy Schwarcs tulajdonképen egy csaló és hamisjátékos-szövetkezetnek a tagja, mely éppen a mi városunkat választotta ki fészkeül. Ennek a bandának tagjai tapasztalatlan emberek kizsákmányolásából élnek és mi sem bizonyítja jobban mesterségük jövedelmező voltát, mint a most letartóztatott Schwarcs Gyulánál talált nyolczszáz korona készpénz. Rendőrségünk régóta éber figyelemmel kíséri a banda tagjait, ezek azonban olyan ügyesen végzik dolgukat, hogy idáig semmi pozitív bizonyítékot nem lehetett szerezni ellenük és ez érthető is, mert a károsultak maguk igyekeztek leginkább tisztára mosni őket, nehogy önmagukat is kompromittálják. Most azonban valószínűleg sikerül majd hurokra keríteni a körmönfont jómadarokat. Egy rendőrtisztviselő tegnap este a kávéházban véletlenül tanuja volt a csalószövetkezet egy rendkívül érdekes beszélgetésének. Arról volt szó, hogy Schwarcs Gyulát mindenáron ki kell szabadítani, nehogy esetleg többi társait elárulja. Fejenként 30—40 koronát adtak össze és bizalmasan megbeszéltek a módozatokat is. Beszélgetésüket azonban a tisztviselő nem volt képes teljesen megérteni, csupán annyit vett ki, hogy egyik társukat a pénzzel elküldik Zárába és ez ottan majd talál módot Schwarcs kiszabadítására. A rendőrtisztviselő kerülni akart minden feltűnést és nyugodtan távozott, mintha mit sem hallott volna. Különben sem volt még elég bizonyíték a kezében, jól megjegyezte tehát magának a csalóbanda tagjait és ezeket most állandóan a legszigorubb rendőri felügyelet alatt tartják és mihelyt valamelyikük ellen elegendő gyanúk merül föl, azonnal letartóztatják.

— **A gyermekmenedékhely bezárása.** Minthogy a gyermekmenedékhelyen a himlő-járvány nagyon elterjedt, ez igazgatóság, egyetértve az egészségügyi hatóságokkal, elrendelte a menedékhely ideiglenes bezárását. A zárlat hétfőig tart.

— **Ellis Island.** Így hívják azt a szigetet, ahol a new-yorki kikötőbe érkező kivándorlók legelőször teszik amerikai földre a lábukat. Némelyiket aztán nem is eresztik innen tovább, hanem visszaküldik az elhagyott, régi hazájába. Itt veszik ugyanis vizsgálat alá a bevándorló fedélközi utasokat, hogy megfelelnek-e mindazoknak a követelményeknek, amiket az amerikai kormány a bevándorlóktól megkíván. A sziget egész kicsiny s egy nagy és néhány apróbb épület csaknem eltakarja minden talpalatnyi földjét. Az amerikai kormánynak az 1903. évi bevándorlásról közzétett kimutatása szerint ez évben 857.046 ember vándorolt be az Egyesült-Államokba, javarésze — 631.885 — a new-yorki kikötőn át. Még soha, egy esztendőben sem volt ennyi kivándorló. A kivándorlók jellege lényegesen eltér az előző évek kivándorlóitól. Míg régebben Európa északi részének lakói mentek Amerikába új hazát keresni, most a Kelet és Dél népeit fogta el a honkeresés vágya. A kivándorlók több, mint kétharmada, számszerint 572.726 Ausztriából és Magyarországból, Oroszországból és Olaszországból való. Ausztria és Ma-

gyarország maga 206.011 kivándorlóval van képviselve, vagyis 84.022-vel többel, mint az 1902. évben. Olaszország mellett a mi monarchiánk szolgáltatja a kivándorlók legnagyobb kontingensét. Az amerikai bevándorlási statisztikában a monarchia egyes népei a következő számarányokban vannak képviselve: csehek és morvaországiak 9577, szerbek 4227, horvátok és szlovénok 32.892, németek 23.597, zsidók 18749, olaszok 2146, lengyelek 37.499, románok 4173, ruthének 9819, tótok 34.412, magyarok pedig 27.113. Hogy honfitársaink nagyobbára a legnagyobb szegénységben vándorolnak ki, az ismeretes. Míg a németek fejenként átlag 170 koronát visznek ki magukkal, az angolok pedig 200-at, a magyarok átlag 60 korona pénzzel lépnek az új haza földjére. Bizonyos, hogy ezren és ezren az utolsó darab holmijukat pénzzé tették, csakhogy az utiköltséget előteremtsék. A kivándorlók, mielőtt a kikötőben partraszállhatnának, Ellis Islandon két rendbeli szigorú vizsgálatot kénytelenek elszervezni. Első az orvosi vizsgálat. A ki beteg vagy nyomorék, az mehet vissza az ő hazába. Az orvosok szava ellen nincs appelláta. A második vizsgálat annak megállapítására szolgál, hogy nem fogadott munkások-e, akik a belföldi munkások kenyerét veszélyeztetik, avagy nem oly szegények és munkaképtelenek-e, hogy a szegényház könyörületeségére szorulnak. A szigeten levő osztrák-magyar kivándorlási ügynökséget, melyel segítő-egyesület áll kapcsolatban, a bevándorlási iroda nemrég hasznavehetetlenné jelentette ki s így most a monarchia kivándorlóit teljesen a konzulátus és a német segélyegyletek segítségére vannak utalva. Nyíri konzul mindent elkövet ugyan a kivándorlók érdekében, de egy ember munkája erre elégtelen s így nagyon okos és humánus dolog, hogy a kormány a Magyarországból kivándorlók részére állami pénzen külön menedékhelyet készül a szigeten létesíteni.

Tengeri halászatunk feláldozása.

Olaszországgal kötött egyezségünk-nél a tengeri halászat ügyében Magyarország ismét a rövidebbet húzta, míg Ausztria csak az egyezés előnyeit élvezi.

A chioggiai halászok ügyében ugyanis a régi megállapodások maradnak érvényben, mert a tengeri halászatot fel kellett áldozni a borkérdésnek.

Kételkednünk kell abban a hirben, hogy Olaszország csökönyösen ragaszkodott volna a régi szerződéshez a tengeri halászat ügyében, mivel Magyarország és Ausztria partjaira egész hosszában mindössze 300 chioggiai bárka jön halászni. Ezekből mintegy 60—64 bárka jön a magyar partok vizeire, hogy a cocchiakkal (fenékhálók) pusztításait nemes rákfajunkban, a szkampiban véghezvigyék. Az olasz halászok főleg a trieszti öbölt, a Quarnero, Quarnero és felső Dalmácia vizeit keresik fel, míg közép Dalmácia vizeire kevés jut, dél Dalmácia vizeire pedig egyáltalán nem mennek.

A legsérelmesebb a régi szerződés fentartásában, a hálószerem nagyságának meghagyása és ama körülmény, hogy csak egy mértföld távolságnyra a parttól van a halak fejlődésének védelme biztosítva, holott más államok már régen sokkal erélyesebben védik halaik fejlődését. Ezek után nem is csoda, hogy az Adria halgazdagsága össze sem hasonlítható más tengerével, ahol rendszeres halászat folyik.

Az Északi tengerrel határos államok 1882. máj. 6-án kötött szerződésének 2. §-a értelmében minden érdekelt nemzet halá-

szainak kizárólagos joga saját országuk határában a halászat gyakorlása.

Sajnos, hogy mi a művelt nyugatot ott, ahol ez oly könnyen lehetséges volna, még évtizedek múltán sem akarjuk követni. Lehetetlennek tartom, hogy Olaszország képviselőit nem lehetett volna meggyőzni arról, hogy az az egy mértföldnyi távolság nem védi meg eléggé a halakat, de különösen nem a szkampi szaporodását, mert ez a rákfaj csak 60—70 méter mélységekben él. Már pedig egy mértföld távolságban nem igen találni ily mélységeket és így a szkampinak nincs védett területe, úgy hogy a rablóhalászat következtében okvetlen kipusztul. Sőt Cherso és Veglia szigetének egyes községeitől megváltják ezen jogot és egy mértföldön belül is halásznak.

Teljesen akadémikus értékű Olaszországnak a kölcsönösségre alapított azon kedvezménye, hogy Ausztria és Magyarország halászáinak megengedi az olasz part mentén a halászatot, mert oly halászaik, akik oda mennének halászni, nekünk nincsenek. Ellenben Ausztria nagyobb összeget érő halakat fog az olasz partok mentén. Magyarország és Ausztria halászatát nem lehet egy mértékkal mérni, mivel a geológiai alakulások és ennél fogva a halfajok is jórésben különböznek.

Az osztrák vizeken fenékhálóval csak közönséges halakat fognak, melyek csekély értékűknél fogva népeledül szolgálnak és így Ausztriának érdekében áll, hogy a chioggiaiak ott halászszanak, mert a fenékháló által az ikrákban és ivadékokban okozott kárt részben a most létesítendő osztrák halászati törvény útján akarják enyhíteni. Sőt ha a chioggiaiak nem halásznának, igen sok terület parlagon maradna és a halászat megvonásával a népeledel vonatnék el a piacoktól.

Egészen másként áll a dolog a mi vizeinken, a hol a legfinomabb rák, a szkampi képezi a chioggiaiak fogásainak legnagyobb részét. Nálunk nem annyira a nép számára fogott közönséges olcsó hal, hanem a folytonos rablóhalászat által annyira megritkított rákfaj képezi a halászás tárgyát, mely csak nálunk és Norvégiában fordul elő és a mely finomságánál és a kereslet okozta drágaságánál fogva nem szolgálhat a nép élelmezésére, hanem csemegekép, mint élvezeti cikk fogyasztatik.

A szkampi, mint minden nagyobb rákfaj, lassan fejlődik, úgy hogy 4—5 év telik el, míg a közepes nagyságot eléri. Erre azonban nem is engedünk neki időt. A legnagyobb szomorúsággal kell tapasztalunk, hogy az utóbbi években a nagy export okozta kereslet következtében üzött rablóhalászat már-már kezdi kimeríteni a szűk határok közé szorított területet, a hol a szkampi nálunk él.

Sürgős szükség lett volna máris a szkampi védelmére s ez az alkalom a mostani tárgyalások alkalmával ismét vétkes könnyelműséggel elmulasztott, pedig a jelenkornak nem áll jogában rablóhalászás engedélyezésével oly becses rákfajt, mely a mi speciálitásunk és a melyre különös gondot kellene fordítanunk, kiveszni hagyni.

A mi kormányaink halászatunk fellen-

ditésére nem tettek eddig semmit, holott más államok százezereket költenek minden évben. Németország évente 400000 márkát költ, még Ausztria is az utolsó évtizedben 238000 koronát áldozott tengeri halászatára. Ha már ily áldozatokat kellett hoznunk a borvám miatt, akkor most kettőzött erővel kellene hozzájárulnunk tengeri halászatunk megteremtésére. Szigorú halászati törvényt kell hoznunk a hálószemek megnagyobbítására s az eddigi halászati rendszerek kitiltásával a szükséges tilalmi idők behozatalára. Modern tengeri halászat megteremtése, mely felvegye a versenyt az olasz halászokkal, halkonzervgyár létesítése, a languszt és osztriga tenyésztés felkarolása mind rendkívül fontos kérdések, melyek megoldásra várnak.

Giessing Rezső.

KÖZGAZDASÁG.

Liszt kivitelünk az Adria-kikötőkön át.

Augusztus hónap tengerentúli lisztexportunk az Adria mindkét kikötőjében csökkent nemcsak a múlt év hasonló időszakához, de az előző hónaphoz is viszonyítva. Ugyanis ez év augusztus havában a két kikötőbe mindössze 81.265 Mm. volt az irányítás, míg a múlt évben 132.182 Mm. tett ki, vagyis 50.917 Mm.-val csökkent s a múlt hónaphoz viszonyítva 21.507 Mm. a csökkenés, mely ismételt csökkenéseket helytelen külkereskedelmi politikánknak tudjuk be s azonkörülményeknek, hogy malmaink érdekeit kellőleg nem védik meg s így a tengerentúli piacokat lassanként elvesztik.

Feladó állomások szerint a fiumei és trieszti relációban augusztus hónap a lisztforgalom következő volt:

	Fiuméba	Triesztbe
	métermázsákban	
Arad	715	872
Barcs	200	2.550
Belovár	2.300	900
Brod	1.300	1.428
Budapest	34.910	5.427
Csáktornya	202	—
Czegléd	—	104
Dárda	1.100	—
Debreczen	1.568	—
Eszék	2.802	—
Fiume	—	200
Fuzsine	1	—
Hatvan	200	—
Károlyváros	101	—
Kéthely	2	—
Kaposvár	100	—
Köbö	1	—
Nagykanizsa	200	2.400
Nagykikinda	201	—
Nagyvárad	600	200
Pécs	500	100
Putnok	105	—
Strizivojna-Vrpolje	2.000	1.800
Szeged	3.185	—
Sziszek	—	100
Szt.-Miklós	—	100
Szolnok	812	—
Temesvár	2.359	305
Ujvidék	201	—
Vác	250	—
Zágráb	4.912	1.700
Zombor	2.330	—

Rendelteségi kikötők szerint a budapesti és vidéki malmok a két kikötőből elszállítottak métermázsában:

	Budapesti	Vidéki
	m a l m o k	
Osztrák kikötőkbe	8 312	13.044
Hamburg szab. kikötő	1.800	200
Olasz kikötőkbe	7.278	3.208
Francia kikötőkbe	2.010	—
Antwerpebe	320	1.005
Holland kikötőkbe	328	800
Angol kikötőkbe	12.953	3.262
Christiania	90	—
Dulcigno	1	—
Görög kikötőkbe	65	—
Brit. Ind. kikötőkbe	56	—
Holland Ind. kikötőkbe	227	20
Zanzibar	10	—
Brazíliai kikötőkbe	10.781	—

Ezen adatok szerint az Arikába küldött lisztmennyiség szóba sem jöhet s az Aziába exportált lisztünk is erős hanyatlásnak indult, ahol pedig konzulaink jelentései szerint, a magyarországi búzából készült lisztet igen kedvelik.

Az egyes vidéki malmok liszt kivitele a fiumei relációban is folytonos csökkenést mutat, mely az aratási időszak előtt némi magyarázatot talált ugyan, ámde ezen állapot augusztus hónapban sem állt meg, sőt további hanyatlás mutatkozik. Nevezetesen a feladó állomások szerint elküldetett: Aradról 442, Békéscsaba 130, Debreczen 1488, Nagyikinda 843, Nagyvárad 864, Szolnok 202. Szeged 3359, Temesvár 1960, Zombor 1321, Diakovár 832, Eszéki hengermalom 180, Union 1108, Zágráb 4228, és különféle kisebb küldők, főleg osztrák kikötőkbe szállítva összesen 4852 Mm. Az értékatokat tekintve, lisztért az év első nyolcz hónapjában 1184 millió koronát kaptunk, egyedül Ausztriától 996 millió koronát. A liszt után legtöbb, — 463 millió korona — bevételünk volt búzából. (Ausztriától 462 millió korona), míg kukoriczáért 268 millió koronát (Ausztriától 250 millió korona), árpáért 205 millió koronát (Ausztriától 128 millió korona), rozsert 205 millió koronát (az egész összeget Ausztriától), zabért 190 millió koronát, (az egész összeget Ausztriától) kaptunk a külföldtől.

+ **Arpakivitel kikötőnkéből.** Az „Adria” társaságnak holnap induló „Matlekovits” gőzöse 250 waggon magyar árpát vizinnen Westharte pool angol kikötőbe egy német cég ottani fiókja számára.

Több lapnak ama értesülése, hogy e szállítmánynál Fiumén át kivitt *cseh* árpáról van szó, teljesen téves, mivel az Elba folyó sekély vizállásánál is feltétlenül jobban felel meg a cseh árpának Németországon át való vasuti szállítása, mint a Fiumén át való kivitel.

+ **A budapesti áru- és értéktőzsde tanácsa** folyó hó 20-án tartott ülésében a következő határozatokat hozta:

1. Elhatározta, hogy a készáru burgonyát a tőzsdei forgalom körébe bevonja, ennél fogva a készáru árának tőzsdei jegyzését ez évi október elsejétől kezdve elrendelte s megállapította a tőzsdei adásvételre vonatkozó szokásokat.

2. Kimondotta, hogy a gabonaneműek és egyéb termények jegyzése sulyegységét 1905.

január 1-től kezdve 50 kg.-ról 100 kg.-ra változtatja meg.

3. Elrendelte, hogy a 7³/₄ számmal jelzett kenyérliszt tőzsdei lisztjellegmustrái időközönként szintén megállapíttassanak.

4. Elhatározta, hogy a textilárakra vonatkozó tőzsdei szokások megállapítása tárgyában értekezletet hív egybe.

5. Elrendelte, hogy a „Horvát-szlavon országos jelzálogbank Zágrábban” 4 százalékos községi kötelezői, továbbá az „Albina takarékos és hitelintézet Nagyszébenben” 4¹/₂ százalékos záloglevelei tőzsdeileg lajstromoztassanak és jegyeztessenek.

+ **Vasutak vasárnapi munkaszünet.** A kereskedelmi miniszter az összes hazai közlekedési vállalatokhoz rendeletet intézett, melylyel megengedi, hogy a vasuti, illetve hajóállomásokon a ki- és berakás vasárnap egész napon át eszközölhető. Ez az engedély kiterjed a magánfelek és rakodók munkására is.

+ **Kivitel Oroszországba.** Az oroszországi kivitel emelése céljából, körülbelül két évvel ezelőtt Bécsben külön intézmény keletkezett *Osztrák-Orosz Kereskedelmi és Szállítási Társaság* cím alatt. Ez a kereskedelmi intézmény ügyfeleinek Oroszországgal való összeköttetésénél minden megkívántató felvilágosítást és segítséget nyújt. A társaság bécsi irodájában egy ott lakó orosz ügyvéd vezetésével jogi ügyosztály létesült, mely állandó összeköttetésben áll nagyszámu orosz ügyvédekkel a különböző orosz piacokon s így lehetővé teszi, hogy ügyfelei követeléseiket orosz adósaitól könnyen behajthassák, ami annyiban fejleszti az Oroszországgal való összeköttetéseket, hogy a külföldi szállításoknál az ellenérték gyors behajtása különösen kívánatos. A mostani krízisnél, mely a háború folytán az orosz kereskedelmi körökben mutatkozik, a nevezett intézet pénzkövetelések behajtásánál annál is fontosabb, mert sok megbízhatatlan cég a politikai viszonyokat arra használja fel, hogy kötelezettségeinek nem felel meg.

+ **A trieszti kikötői építkezések.** Triesztből érkezett jelentés szerint az a terv, amelyet a közraktárak igazgatósága a mostani kikötői szabadterület kialakítása és kibővítése dolgában készített, feloleli egy külön csarnok építését a kivándorlók részére is, valamint egy személycsarnok építését az utazó közönség számára. Ez építkezésekkel jár természetesen a szükséges vasuti sinek lerakása is. Az itt felsorolt építkezések terveit a közraktárak igazgatósága már a tavasszal fölterjesztette a kereskedelmi miniszteriumhoz jóváhagyás végett.

+ **Oroszország államadóssága.** Az orosz államadósság két főcsoportra oszlik, ezek: az ezüstrelre és papírrubelre szóló címletek csoportjai. Mindkét csoport ismét három alosztályra különül, úgymint: külföldi, belföldi és vasuti adósság. 1896. évi január 1-én az ezüstreladósság 2,038.284.210, a papírrubel - adósság 2,820.069.317, összesen 4,858.353.527 rubel volt, most pedig az államadósságok mindkét csoportjának összege 6,629.246.086 rubel, melyből az ezüstreladósságra 3,049.522.636, a papírrubel-adósságra 3,579.723.450 rubel esik. Nyolcz év alatt tehát az ezüsttartozás 49, a papírtartozás 27%-kal emelkedett, az összadósság emelkedése pedig 35-50%. 1896-ban Oroszország egy-egy lakosára, Finnországot nem számítva, az államadósságból fejenként 408 rubel esett, most pedig a fejenkénti megterhelés 454 rubel.

Adria

magyar királyi tengerhajózási részvevő-társaság

tengeri forgalma.

Érkezett:

Mátyás k. szept. 28-án Fiuméba Valenciából.

Indult:

Adria szept. 27-én Messinából Triesztbe. Deák szept. 27-én Londonból Anversba. Tisza szeptember 27-én Messinából Almeriába. Szt. László szept. 27-én Barcelonából Valenciába. Rákóczy szept. 27-én Cataniából Bariba.

Tőzsdei árfolyamok.

Értéktőzsdék.

1904. szept. 28.

Budapest. Aranyjár. 4%	K. 118.90
Koronajár. 4%	97.75
3 1/2	88.75
Magyar földteherment. 4%	98.—
Horv. Szlavon	98.50
Tisza-szab.	161.50
Osztrák papírajár.	99.25
ezüst	100.—
arany	119.—
korona	99.—
Osztrák-magyar bank	1615.—
Magyar hitelbank	779.—
Osztrák hitelbank	670.25
Osztrák-magyar vasut	654.—
100 márka	117.37 1/2
London vista	239.47 1/2
Páris	95.—
20 frankos arany	19.37 1/2
100 lira (olasz)	95.10
20 márka	23.46
Bécs. Magyar hitelr. . . . . K. 779.—	
Osztrák hitelr.	669.50
Rimamurányi	526.—
Union-bank	537.—
Magyar államvasut	653.75
Leszám. bank	460.—
Jelzálogbank	516.—
Adria	476.—
Länderbank	448.25
Lloyd	739.—
Török sorsjegy	133.50
Berlin. Osztrák hitelr.	K. 211.—

Budapesti árutőzsde.

1904. szept. 28.

Buza október	K. 10.22
április	10.58
Rozs október	7.43
április	7.88
Zab október	6.76
április	7.19
Kukoricza szept.	—
május	7.33
Zsir	69.50
Szalonna	61.—

Newyorki gabonatőzsde.

1904. szept. 27. (Sürgönyjegyzés).

Buza loco	Cent. 116 1/4
október	115 1/4
december	114 1/2
Tengeri	Cent. 57 1/4
október	57.—
december	—
Fuvardíj Liverpoolba	pence —.—

Gyarmatárak.

1904. szeptember 28.

Kávé.

Havre Santos good average:	
Szeptember	Frank 45.75
December	46.—
Márczius	46.50
Hamburg Santos good average:	
Szeptember	Márka 36.50
December	37.25
Márczius	37.75
Newyork, szeptember 26.	
Fair Rio loco	Cent. 8 8/16
Szeptember	6.75
December	6.95

Cukor.

Prága frco Aussig kész	K. —.—
uj	—.—
frco Prága raff.	—.—

Főszerkesztő:

Szemerjai Kovács Zoltán.

Felelős szerkesztő:

Murai Jenő.

Kiadótulajdonos:

„Unio” könyvnyomdai műintézet.

Végladás

Csak még néhány napig tart

Minthogy butor üzletemet véglegesen felosztatom,
a raktaron lévő összes árut mélyen leszállított
árban eladom.

Hálószoba butor, matt
Ebédlőszoba butor, matt
Szalon butor, matt
Irodai butorok és
teljes szoba berendezések

matt, vagy fényezett egyes butor, darabok, pamla-
gok, székek, konyhába való butorok, képek, tük-
rök stb.

Alkalmi vétel

Szálloda tulajdonosoknak, vendéglősöknek és fia-
tal házásoknak.

ROSENBERGER I.

Fiume — Corso 12 — Fiume.

CONSORZIO FIUMANO

d'anticipazioni e prestiti (con garanzia limitata).

Értesítjük ezennel a tisztelt közönséget,
hogy egyesületi helyiségeinket
Andrássy utca I. szám alá, az első
emletre (a „Leon d'Oro” vendéglő fölött)
helyeztük át.

Fiume előleg- és kölcsön- szövetkezet.

EXNER RUDOLF

Első butorszállító és szállítmányozási vállalat

Központ: Trieszt, Via della Stazione 17.

Képviselő Fiumében: EGGENHÖFFNER R.

Via della Sanità 4. földszint.

Költözködések elvállalása úgy a városban mint bármely idegen
helyre legújabb mintájú 6 és 8 méter hosszú, előnyös szerkezetű
butorszállító kocsikkal.

Butoroknak és értéktárgyaknak őrizetbe vétele.
Mindennemű csomagolások elvállalása. Tárgyaknak házhöz szállítása
és onnan való elvitele.

**Bazár „Al Buon Mercato“
R. NEMES**

FIUME, VIA FIUMARA 4.

— A legjobb bevásárlási forrás. —
NAGY VÁLASZTÉK.
Mindennemű cipők, gyermekjáték, diszmutárgyak és utazási ezikkekben.

Ujságkihordó (asszony is lehet) azonnali felvételre ke-restetik. Czim a kiadóhiva-talban.

Fehér varrónő.

Elvállal mindenféle fehér varrónői mun-kákat valamint bluzok és háló kabát készítését igen jutányos árban. — Czim: Corso 13. sz. III. em. ajtó szám. 3.

Használt és új bútorok
vétele és eladása az

Al buon prezzo

BUTORRAKTÁRBAN

Via San Vito 7. sz. földszint.

Ruha- és egyéb szekrények 13, 14 és 16 fo-rintért adatnak el.

Egyszerű teljes szobaberendezés . . . . . 88 frt.
Fényes vagy matt . . . . . márvánnyal . . . . . 130 .
Altdeutsch matt . . . . . 150 .

Két fiatalember,

két egymásba nyíló szobát, esetleg ellá-tással keres. Czim a kiadóhivatalban.

MAGYAROK OTTHONA!

Rosenthal Lipót -- Fiume

AZ ADAMICHTÉREN.

Játék, pipere, Japan és kagyló áruk, bőrönd és utikosár raktár és utikosár raktár
10 KÉPES LEVELEZŐ-LAP 20 KRAJCZÁR.

Aki olcsó és jó

BUTOR

óhajt vásárolni, vegye azt az ál-talánosan ismert és megbízható asztalos és kárpitos

butor ezégnél

J. Kertmann & Figlio

(ezelőtt Sachs succ.)

Via Governo, - FIUME.

Árjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Hivatalnok

ki a magyar és német nyelvet tökéletesen bírja, 1500-1800 kor. fizetéssel azonnal felvételik. Czim a kiadóhivatalban.

? IRIS ?

Hirdetések és előfizetések
„A TENGERPART“

ezimű politikai napilapra felvételnek a kiadóhivatalában: **Fiume „Adria“ palota.**

Inserzioni ed abbonamenti
per il giornale politico quotidiano

„A TENGERPART“

si ricevono nell' amministrazione del giornale.

FIUME, PALAZZO „ADRIA“.

Cognac

az Első Tokaji Cognac gyár ter-méke a legkedveltebb.

Különlegességek:

Gyógy Cognac és Diabetikus Cognac.

Kapható minden finomabb ételmezési és czukrász üzletekben.

Képviselőlet Flumében:

FABICH FERDINANDO.

Könyvnyomdai müintézet

Tipografia artistica

„UNIO“

„Adria“ palota, **FIUME** palazzo „Adria“.
TELEFON 224.

— SZÁLLIT —

minden a nyomdászatba vágó munkát gyorsan, szakismerettel és a legolesóbban.

— ESEGUISCE —

prontamente con conoscenza del ramo ed al più buon mercato ogni lavoro tipo-litografico.

„Adria“ magyar kir. tengerhajózási részvénytársaság. Atlanti szolgálat.

1904. október havában az alant felsorolt első osztályú gőzösök vagy ezek helyettesei fognak Fiuméből az alant megjelölt irányokban és külföldről hazafelé indítani, feltéve, hogy rossz időjárás vagy előre nem látható körülmények a meneteket meg nem akadályozzák:

KIVITEL			BEHOZATAL			
Hová	Gőzös	Kelet	Honnan	Hová	Kelet	
New-York	»Slavonia«	6	Bordeaux	Fiume	»Baross«	25/IX - 5/X
Liverpool ¹⁾	»Tyria«	1-10	Rotterdam	»	»Bathori«	25/IX - 5/X
Rotterdam, Antwerpen*)	»Duna«	5-15	London	»	»Deák«	25/IX - 5/X
Hull, Newcastle o/T	»Austria«	5-15	Rouen	»	»B. Kemény«	1-10
Liverpool ¹⁾	»Flaminian«	5-15	Glasgow	»	»Szent István«	1-10
Rouen	»Stefánia«	10-20	Liverpool	»	»Algerian«	1-10
Hamburg ¹⁾	»Lusitania«	10-20	Rouen	»	»Zichy«	1-10
London ¹⁾	»Jago«	10-20	Rotterdam	»	»Andrássy«	5-15
Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro Santos*	»Nagy Lajos«	20	Hamburg	»	»Pergamon«	5-15
New-York	»Pannonia«	20	Bordeaux	»	»Szécheny«	10-20
Bordeaux*)	»Balaton«	15-25	Liverpool	»	»Brescia«	10-20
Lissabon ¹⁾ , London	»Kolozsvár«	15-25	New-York	»	»Ultonia«	18
Liverpool	»Aleppo«	15-25	Glasgow	»	»Tisza«	15-25
Glasgow*)	»Baross«	21-31	Westhartleppol	»	»Matlekovits«	15-25
Rouen*)	»Bathori«	21-31	Liverpool	»	»Palermo«	15-25
Hamburg ¹⁾	»Venezia«	21-31	London	»	»Syria«	15-25
Liverpool ¹⁾	»Bulgarian«	21-31	Hamburg	»	»Soederhamn«	15-25
Hull, Newcastle o/T	»Ebro«	21-31	Rouen	»	»Kálmán király«	21-31
Rotterdam, Antwerpen	»Szeged«	25/X-5/XI	Hull, Newcastle o/T	»	»Vulturno«	21-31
			Buenos Ayres	»	»Tibor«	25/X - 5/XI
			London ¹⁾	»	»Murillo«	25/X - 5/XI
			Liverpool ¹⁾	»	»Pavia«	25/X - 5/XI

A *)-gal megjelölt viszonylatban a gőzös Triesztet is érinti.

Atrakodó szolgálat közvetlen hajóraklevelek alapján a felsorolt kiindulási kikötőkből az összes földközi és adriai tengeri kikötőbe, valamint az osztrák Lloyd levantei, keletindiai, kínai és japáni vonalaira.

1) Ha a gőzös indulása előtt 8 nappal elegendő rakomány nem jelentetett be, az igazgatóság fentartja magának a jogot, hogy ezt a kikötőt ne érintse, illetőleg hogy ezt a járatot ne teljesítse vagy későbbre halasztssa.

Középtengeri szolgálat.

FIUME—MALTA—OLASZORSZÁG—DÉL FRANCZIAORSZÁG—SPANYOLORSZÁGI vonal.

Fiuméből: »Rákóczy« október 6-án, »Lederer Sándor« 13-án, »Szent László« 20-án, »Kassa« 27-én.

Valenciából: »Kassa« október 5-én, »Zrinyi« 12-én, »Mátyás király« 19-én, »Rákóczy« 26-án.

TYRRHENI VONAL.

Az első osztályú gyorsgőzös ÁRPÁD minden szerdán délelőtt Marseilleből Genuába indul és pedig 1904. október 5-én, 12-én, 19-én és 26-án. Minden csütörtökön este 8 órakor Genuából Nápolyba. Minden szombaton délután 4 órakor Nápolyból Marseillebe és pedig 1904. október 1-án, 8-án, 15-én, 22-én, és 29-én

FIUME-ÉSZAKAFRIKAI vonal. Fiuméből: indul »Adria« október 6-án, »Szápáry« 20-án.

Tangerből: indul »Szápáry« október 3-án. »Adria« 17-én, »Szápáry« 24-én.

„Adria“ magyar kir. Tengerhajózási részvénytársaság. - Fiume.

FIUME - NEWYORK

közvetlen összeköttetés Éjszak - Amerikával.

A „Cunard Line“ angol hajózási társaság gőzöseivel. Vezérigazgatóság a magyar korona országai részére: „Adria“ m. kir. Tengerhajózási r. t.

III. osztályú menetjegyek

Fiumétől Newyork-ig

Beleértve a hajón való étkezést és a kétnapos ellátást Fiumében

➔ 180 Korona ➔

Legközelebbi gőzösök indulnak:

„Slavonia“ október 6.án - „Pannonia“
október 20.án - „Ultonia“ novemb. 10.én

A fiumei kivándorlási iroda (Via Alessandrina) készséggel és díjtalanul szolgál mindazon fölvilágosítással, melyre a kivándorolni szándékosoknak szükségük van.